



»Vsak naj poje tisto, kar je zaslužil, in ne, kar je 'nafehtal'«

Polona Movrin, foto: Barbara Reya



»Imeli smo velik zagon.« Tako se leta 1969, ko so bile prvič podeljene nagrade GZS, spominja takratni nagrajenec prof. ddr. Viljem Rupnik. Danes pogaša voljo ljudi, da bi šli skupaj v akcijo.

Prof. ddr. Viljem Rupnik je eden najmlajših nagrajencev GZS. Nagrado je prejel pri 35 letih, skupaj s kolegom z Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani prof. dr. Alojzjem Vadnalom. Takrat še nagrado Borisa Kraigherja sta prejela »kot priznanje za učinkovito in uspešno teoretično in aplikativno razvijanje operacijskih raziskav, s katerimi sta prispevala k napredku v organizaciji ter vodenju proizvodnje in poslovanja gospodarskih organizacij«.

13 gospodarskih organizacij s področja kmetijstva, živilske industrije, kemične, tekstilne, kovinske in elektroindustrije iz več republik tedanje Jugoslavije je podalo izjave v podporo nagrajencev. V izjavah so izpostavili neposredne prihranke, ki so bili rezultat uporabe operacijskih raziskav, ki sta jih vodila nagrajenca.

»Vedno sem rekel, to bomo naredili zastonj, če se bo obneslo, se pa lahko spomnite, da moramo tudi jesti.«

Kaj vam je nagrada pomenila takrat in kako nanjo gledate danes?

Želel bi si, da bi tisti občutki veljali tudi danes. Takrat smo imeli velik zagon, naša stroka je spodbujala podjetništvo, rast gospodarstva. To danes pogašam, in to zelo.

Ob podelitvi nagrad leta 1969 so v Nedeljskem dnevniku zapisali, da je bilo po zaslugi GZS, ki je nagrade razpisala, prvič v povojnih letih ustrezno ovrednoteno tudi izjemno pomembno področje družbene dejavnosti - gospodarstvo. Je bilo to obdobje neka prelomnica, ko govorimo o gospodarstvu?

Zagotovo. Pogoji so bili izredno težki, gradili smo iz nič, ekonomijo je bilo treba zaostriti. Ves čas sem zagovornik trde ekonomike. Potrebne so bile racionalne odločitve.

Prve rezultate smo dosegli na agrarnem področju. To je vzpodbudilo ostale panoge, da so nam začele zaupati. Direktorji so spoštovali rešitve, ki smo jih predlagali, in nam zaupali. Vedno sem rekel, to bomo naredili zastonj, če se bo obneslo, se pa lahko spomnite, da moramo tudi jesti. Vedno sem svetoval, naj počakajo na rezultate in naj ne verjamejo na zalogo. To je direktorje podjetij povežalo z nami. To je bilo obdobje gradnje v najširšem pomenu besede, obdobje sožitja, etike in morale, kljub temu, da smo slabo in malo jedli, ker so bili trdi časi.

Leta 1969, ko ste dobili nagrado, ste v reviji Življenje in tehnika zapisali, da je vrhunski znanstvenik suženj, da ne uživa nobene svobode, tiči v globoki anonimnosti, pa naj gre za ZDA ali Rusijo, in da je zato po vašem mnenju veliko bolje biti povprečen človek. Ali so se časi spremenili? Je v Sloveniji dobro biti nadpovprečen ali pa imamo še vedno raje povprečje? Povprečna družba ne prenese ekstremov. Je pa res, da se danes stroka malo ceni, intelektualni kapital je podcenjen, lastnega gospodarstva praktično nimamo in za domači intelektualni kapital ni dela. Razumljivo je, da imajo tujci raje svoje ljudi. Sposobni Slovenci gredo s trebuhom za kruhom. Želodec vedno pove, kdaj je prazen, glava pa nikoli.

Kateri so trenutno po vašem mnenju najbolj pereči problemi gospodarstva?

Koncentracija kapitala pelje do omrtvičenja kapitala. Mi imamo veliko mrtvega denarja, ki ne kroži. Kaj bi bilo, če bi se vsa kri iz telesa zbrala v jetrih? V pol minute bi bilo vsega konec.

Če imate na eni strani 2 % bogatih in na drugi strani maso revnih, pride do konflikta. Osnovna dilema je dolgoročna; rešitev ni v koncentraciji



Foto: Eidi Šelhaus, originalne fotografije hrani Muzej novejšje zgodovine Slovenije

Prva podelitev nagrad Borisa Kraigherja, 4. januar 1969, Gospodarska zbornica Slovenije, Ljubljana. Prof. ddr. Viljem Rupnik sedi med prejemniki nagrad v drugi vrsti (prvi z leve).

kapitala, ampak kvečjemu v decentralizaciji. Če je projekt velik, bomo skupaj zbrali denar, ga skupaj izpeljali in vsak bo dobil svoj delež. S tem denarjem bo živel in ne s kreditom. S tem se tudi socialni konflikt zgladi, pomiri.

Mineva 10 let od začetka svetovne krize, finančne in gospodarske razmere se tudi v Sloveniji izboljšujejo, posledično je vse več pritiskov na državno blagajno, predvsem glede zvišanja plač in pokojnin. Kako bi morala Slovenija ravnati v tej situaciji, smo se naučili kaj za naprej?

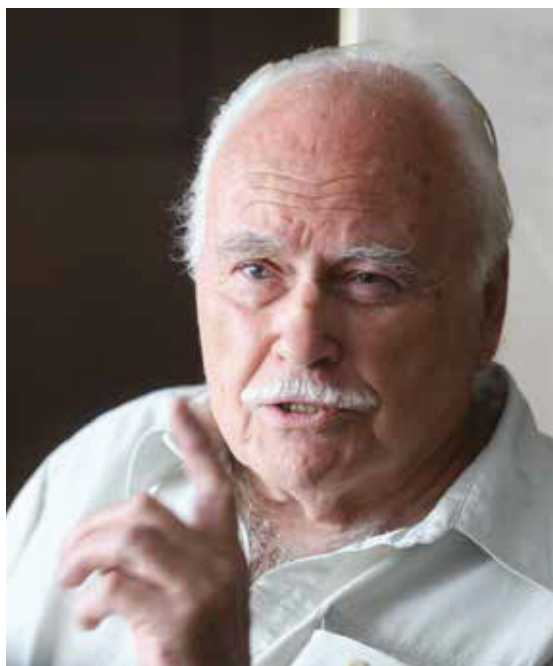
Dejstvo je, da to, kar zahteva prebivalstvo, denimo zdravstvo, terja finance, ki jih lahko dobimo le s prodajo tega, kar še imamo.

Smo v situaciji, ko ne moremo več uporabljati tradicionalne ekonomije, nove pa nimamo.

Imamo 23 fakultet, kam s temi kadri? Enostavno morajo v tujino. Imamo hipertrofijo administracije.

Edino rešitev vidim v tem, da se zavestno vrnemo k etiki. Če smo včasih lahko delali lačni in če je to edina rešitev, moramo tudi sedaj. Ne vidim pa volje, da bi šli

»Tragedija je, da se človek iz zgodovine zelo malo nauči, pa se ponavlja. Ne vem, ali se ne more ali noče ničesar naučiti.«



50. podelitev Nagrad GZS za izjemne gospodarske in podjetniške dosežke

4. januarja 1969 so prvič podelili Nagrade GZS, takrat Kraigherjeve nagrade. Med 59 kandidati so izbrali 6 nagrajencev.

26. marca 2018 bo v Gallusovi dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani svečana 50. podelitev Nagrad GZS. Povezali bomo preteklost, sedanost in prihodnost.


Nagrada
Gospodarske
zbornice Slovenije

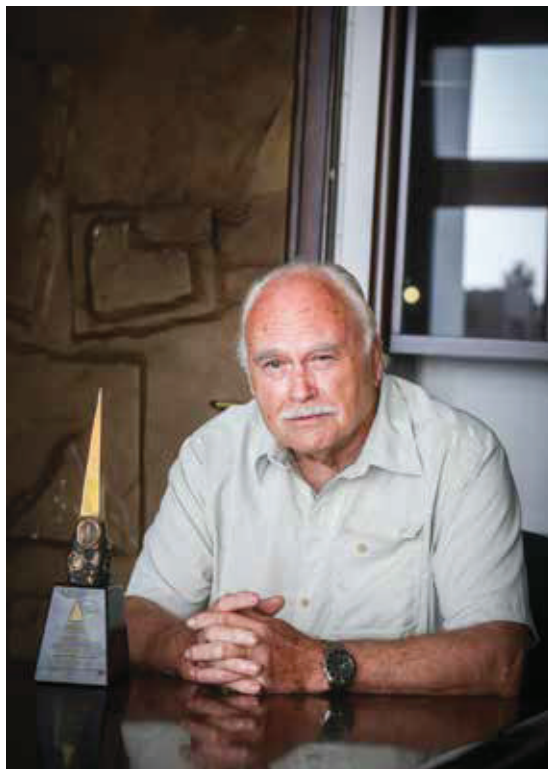


Nagrada Gospodarske zbornice Slovenije

RAZPIS NAGRAD GOSPODARSKE ZBORNICE SLOVENIJE ZA IZJEMNE GOSPODARSKE IN PODJETNIŠKE DOSEŽKE ZA LETO 2017

nagrada.gzs.si

PRIJAVE DO 2.10.2017



»Evropa ne more
preživeti taka,
kot je.«

Dosedanji
nagrajenci GZS



zavestno v akcijo, v kateri mora vsak nekaj prispevati. Raje praskamo skupaj in se zadolžujemo za nepomembne stvari.

Zelo sem zaskrbljen tudi zaradi dejstva, da naša zakonodaja ne spremlja družbenega razvoja. Ne reagira s korekcijami. Naša zakonodaja je zbirka receptov, ki so bili napisani v preteklosti in danes ne ustrezajo več. Vemo, da nekaj ni prav, da je slabo, ampak nič ne ukrenemo. Dostojevski je napisal Zločin in kazen, mi pa tega drugega dela nimamo. Čudim se, da je toliko nedokončanih sodnih procesov, da ni nihče kriv pred zakonom.

Veliko se ukvarjate z vplivom globalizacije. Svoje delo Globalizacijski izzivi ste začeli z verzom iz pesmi Srečka Kosovela Ekstaza smrti: »Lepa, o lepa bo smrt Evrope ...«. Bo EU preživela oz. se bo morala prilagoditi novim razmeram?

Morala se bo spremeniti, ker bogat in reven ne gresta skupaj, nikoli nista šla. Poglejmo zgodovino. Revni so se vedno na neki točki uprli, tekla je kri in potem se je na novo rojevala zadeva z istimi defekti. Tragedija je, da se človek iz zgodovine zelo malo nauči, pa se ponavlja. Ne vem, ali se ne more ali noče ničesar naučiti.

Evropa ne more preživeti taka, kot je. Ven gre Velika Britanija, Poljska je nezadovoljna.

Iz skupnega evropskega proračunskega kotla ne morete pokriti vseh potreb in tudi ne smete, vsak naj poje tisto, kar je zaslužil, in ne, kar je »nafahtl«. gg